

Innst. S. nr. 164

(2007-2008)

Innstilling til Stortinget fra finanskomiteen

Dokument nr. 8:23 (2007-2008)

Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Jan Tore Sanner, Ingebrigt S. Sørfonn og Lars Sponheim om betinget fritak for arveavgift ved generasjonsskifte i familieeide bedrifter

Til Stortinget

SAMMENDRAG

I dokumentet fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag for Stortinget om å innføre en rett til arveavgiftsavskrivelse over 10 år ved generasjonsskifte i familieeide bedrifter. Hvis bedriften avvikles innenfor en tiårsperiode, skal det svares en arveavgift som er redusert med en tidel for hvert år bedriften har vært drevet videre."

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for bakgrunnen for forslaget.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Marianne Aasen Agdestein, Alf E. Jakobsen, Rolf Terje Klunghand, Torgeir Micaelsen, lederen Reidar Sandal og Eirin Kristin Sund, fra Fremskrittspartiet, Gjermund Hagesæter, Ulf Leirstein, Jørund Rytman og Christian Tybring-Gjedde, fra Høyre, Svein Flåtten, Linda C. Hofstad Helleland og Jan Tore Sanner, fra Sosialistisk Venstreparti, Magnar Lund Bergh og Heikki

Holmås, fra Kristelig Folkeparti, Hans Olav Syversen, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, og fra Venstre, Lars Sponheim, viser til at dokumentet er oversendt finansminister Kristin Halvorsen til uttalelse. Hennes svarbrev av 11. januar 2008 følger som vedlegg til denne innstillingen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at arveavgift fra generasjonsskifte i familieeide bedrifter utgjør en svært liten andel av samlet arveavgift. Det har sammenheng med at ikke-børsnoterte aksjer og andeler i deltagerlignede selskapet verdsettes svært lavt for arveavgiftsformål. Enkeltpersonsforetak er ikke underlagt de samme fordelaktige verdsettingsreglene som aksjer i ikke-børsnoterte selskaper og andeler i deltagerlignede selskaper, men også her er det elementer i regelverket og praksis som kan innebære en lav verdifastsetting.

Flertallet viser videre til at det i 2006 ble innført en rentefri fradragsordning for arveavgift i forbindelse med generasjonsskifter i familiebedrifter. Mottakere av aksjer og andre former for eierskap i denne typen bedrifter har imidlertid så langt i liten grad benyttet seg av denne ordningen. Det kan skyldes at regelverket for arveavgift i forbindelse med generasjonsskifte i familieeide bedrifter er så gunstig i utgangspunktet at arvinger og andre gavemottakere av denne typen formuesobjekter får lav avgiftsbyrde.

Flertallet er likevel oppmerksom på at det er svakheter ved dagens utforming av arveavgiften, og viser til at Regjeringen i budsjettet for 2008 varslet at den vil endre arveavgiften med sikte på å gjøre den mer rettferdig og for å øke oppslutningen om den. Dette vil det bli arbeidet med framover mot budsjett-

tet i 2009. Da vil bl.a. reglene for verdsettelse av ulike arveobjekter, fribeløpene i arveavgiften og avgiftssatsene bli vurdert.

Flertallet mener at det ikke nå vil være hensiktsmessig å gå inn på endringer i enkeltelementer i arveavgiften løsrevet fra en slik bred gjennomgang.

Flertallet tilrår at representantforslaget vedlegges protokollen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til begrunnelsen i forslaget for innføring av et arveavgiftsfritak for overtakelse av familieeide bedrifter, betinget av at bedriften drives videre. Disse medlemmer har ingen innvendinger mot at Regjeringen ønsker å gjennomgå arveavgiften for å gjøre den mer rettferdig og øke oppslutningen om den, og legger til grunn at Regjeringens konklusjoner på dette området presenteres i forslaget til statsbudsjett for 2009. Men det er ikke til hinder at Regjeringen allerede nå kan signalisere at et forslag om betinget arveavgiftsfritak for familieeide bedrifter vil bli fremmet. Disse medlemmer viser til at regjeringspartiene selv i sin regjeringserklæring har lovet at de vil gjøre generasjonsskifter i familieeide bedrifter lettere, og at det er gjennomgang av arveavgiften som er virkemiddelet for å få dette til. Disse medlemmer vil påpeke at det ikke er gjennomgangen i seg selv, men det som eventuelt kommer ut av den, som vil gjøre det lettere for neste generasjon å drive videre en familieeid bedrift. Flertallsregjeringens bidrag så langt for å lette situasjonen for de som vil drive videre en familieeid bedrift har vært ikke bare å stoppe forslaget fra regjeringen Bondevik II i 2006-budsjettet om en rentefri betalingsutsettelse av arveavgiftskravet i syv år, men samtidig gå mot forslaget om en generell heving av bunnfradragene for arveavgift. Regjeringspartiene har også stemt mot forslag om et betinget arveavgiftsfritak både ved behandlingen av 2007-budsjettet og 2008-budsjettet.

Disse medlemmer viser også til følgende uttalelse fra Senterpartiets finanspolitiske talsperson i Stortinget 19. desember 2006 i forbindelse med behandlingen av Dokument nr. 8:07 (2006-2007) om rammebetingelsene for små og mellomstore bedrifter:

"Ellers er det ganske opplagt at det å lette generasjonsskiftet gjennom å endre arveavgiftsreglene er helt sentralt."

Disse medlemmer er enig i at det er opplagt at arveavgiftsreglene må endres dersom man ønsker å bedre rammebetingelsene for små og mellomstore bedrifter, hvor familieeide bedrifter utgjør en betydelig del, og kan ikke se at en videre utredning av det vil svekke behovet. Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag for Stortinget om å innføre en rett til arveavgiftsavskrivelse over 10 år ved generasjonsskifte i familieeide bedrifter. Hvis bedriften avvikles innenfor en tiårsperiode, skal det svares en arveavgift som er redusert med en tidel for hvert år bedriften har vært drevet videre."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre viser også til den betydelige forverringen for familiebedrifter under den rød-grønne regjeringen, ved at formuesbeskatningen på det private eierskap hvert år så langt har blitt økt ved reduksjon og til slutt fjerning av verdirabatten på unoterte aksjer.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser på arveavgiften som en dobbeltbeskatning som disse medlemmer ønsker å fjerne. Arveavgiften gjør i realiteten staten til medarving til verdier som allerede har vært beskattet flere ganger. Spesielt problematisk er det når det gjelder arv av familieeide bedrifter og fast eiendom (som for eksempel boliger og hytter), hvor det ofte må tas opp lån for å betale statens andel. Selv om disse medlemmers mål altså er en fullstendig fjerning av arveavgiften vil disse medlemmer likevel støtte forslaget som et første skritt i retning for å bli kvitt arveavgiften.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag for Stortinget om å innføre en rett til arveavgiftsavskrivelse over 10 år ved generasjonsskifte i familieeide bedrifter. Hvis bedriften avvikles innenfor en tiårsperiode, skal det svares en arveavgift som er redusert med en tidel for hvert år bedriften har vært drevet videre.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til representantforslaget og det som står foran, og rår Stortinget til å gjøre følgende

Ingebrigt S. Sørfohn og Lars Sponheim om betinget fritak for arveavgift ved generasjonsskifte i familieide bedrifter - vedlegges protokollen.

vedtak:

Dokument nr. 8:23 (2007-2008) - representantforslag fra stortingsrepresentantene Jan Tore Sanner,

Oslo, i finanskomiteen, den 6. mars 2008

Reidar Sandal

leder

Torgeir Micaelsen

ordfører

Vedlegg

Brev fra Finansdepartementet v/statsråden til finanskomiteen, datert 11. januar 2008

Om dokument 8:23 (2007-2008) arveavgift ved generasjonsskifte i familieeide bedrifter

Jeg viser til brev av 29. november 2007 om representantforslag fra stortingsrepresentantene Jan Tore Sanner, Ingebrigt S. Sørfonn og Lars Sponheim om betinget fritak for arveavgift ved generasjonsskifte i familieeide bedrifter, som jeg har fått til uttalelse.

Forslaget innebærer at det ved generasjonsskifte i familiebedrifter bare skal betales arveavgift hvis bedriften avvikles innen en tiårsperiode, og at avgiften da skal reduseres med en tidel for hvert år bedriften har vært drevet videre.

Arveavgift fra generasjonsskifte i familieeide bedrifter utgjør en svært liten andel av samlet arveavgift. I arveavgiftsutvalgets utvalgsundersøkelse, som er nærmere omtalt i NOU 2000:8 Arveavgift, forekom slike generasjonsskifter i 3pst. av samlet antall arv- og gavemeldinger. Aksjer i ikke-børsnoterte selskaper og selskapsandeler utgjorde 0,6 pst. av samlede formuesverdier som var arvet (saker for skifteretten ikke medregnet), og 3,9 pst. av formuesverdiene som var mottatt som gaver. Tallene er basert på arv- og gavesaker med vedtak i 1998. Dette reflekterer imidlertid ikke denne typen formuesobjekters andel av de reelle verdier som overføres gjennom arv og gave. Dette har sammenheng med at ikke-børsnoterte aksjer og andeler i deltagerlignede selskaper verdsettes svært lavt for arveavgiftsformål. Mottaker kan velge at aksjene skal verdsettes til 30 pst. av aksjenes andel av selskapets skattemessige formu-

esverdi. Denne er også lav i forhold til reelle formuesverdier, bl.a. fordi det er ligningsverdi på eventuelle eiendommer i selskapet som inngår, og fordi forretningsverdi ikke tas med. Eiendeler i næringsvirksomhet utgjorde 0,5 pst. av verdien på formuesobjektene i sakene behandlet av skattefogdene. Enkeltpersonsforetak er ikke underlagt de samme fordelaktige verdsettingsreglene som aksjer i ikke-børsnoterte selskaper og andeler i deltagerlignede selskaper, men også her er det elementer i regelverk og praksis som kan innebære en lav verdifastsetting.

Det ble innført en rentefri avdragsordning for arveavgift i forbindelse med generasjonsskifter i familiebedrifter i 2006. Mottakere av aksjer og andre former for eierskap i denne typen bedrifter har imidlertid så langt ikke funnet det bryet verdt å benytte seg av denne ordningen i noe særlig omfang. Dette kan ha sammenheng med at regelverket for arveavgift i forbindelse med generasjonsskifte i familieeide bedrifter er så gunstig i utgangspunktet, og at arvinger og gavemottakere av denne typen formuesobjekter dermed får lav avgiftsbyrde.

Regjeringen har i budsjettet for 2008 varslet at den ønsker å vurdere endringer i arveavgiften i forbindelse med budsjettet for 2009 med sikte på å gjøre avgiften mer rettferdig og for å øke oppslutningen om den. Det vil slik jeg ser det, ikke være hensiktsmessig å nå vurdere endringer i enkeltelementer i arveavgiften løst fra en slik bred gjennomgang.